

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

14. prosince 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Články 20 a 21 SFEU – Právo na volný pohyb a pobyt na území členských států – Dítě narozené v hostitelském členském státě svých rodičů – Rodný list vydaný tímto členským státem, v němž je uvedeno, že toto dítě má dvě matky – Rozhodnutí členského státu původu jedné z těchto dvou matek, kterým se odmítá vydat uvedenému dítěti rodný list kvůli nedostatku informací o totožnosti jeho biologické matky – Povinnost mít takový rodný list k dispozici coby podmínka vydání průkazu totožnosti nebo cestovního pasu – Vnitrostátní právní úprava tohoto členského státu původu, která neumožňuje, aby rodiči byly osoby stejného pohlaví“

Ve věci C-490/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii, Bulharsko) ze dne 2. října 2020, došlým Soudnímu dvoru téhož dne, v řízení

V. M. A.

proti

Stolična obština, rajon „Pančarevo“

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, L. Bay Larsen, místopředseda, A. Arabadžev, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, N. Jääskinen, I. Ziemele a J. Passer, předsedové senátů, M. Ilešič (zpravodaj), J.-C. Bonichot, T. von Danwitz a N. Wahl, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. února 2021,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za V. M. A. D. I. Ljubenovou, advokat,
- za bulharskou vládu T. Mitovou a L. Zaharievou, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: bulharština.

- za německou vládu původně J. Möllerem a S. Heimerl, poté J. Möllerem, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu původně S. Centeno Huerta a M. J. Ruiz Sánchez, poté M. J. Ruiz Sánchez, jako zmocněnkyněmi,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem a Z. Biró-Tóth, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu C. S. Schillemans, jako zmocněnkyní,
- za polskou vládu E. Borawska-Kędzierskou, A. Siwek-Ślusarek a B. Majczynou, jako zmocněnci,
- za slovenskou vládu B. Ricziovou, jako zmocněnkyní,
- za Evropskou komisi původně E. Montaguti, I. Zaloguinem a M. Wilderspinem, poté E. Montaguti a I. Zaloguinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 15. dubna 2021,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 2 SEU, článků 20 a 21 SFEU a článků 7, 9, 24 a 45 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi V. M. A. a Stoličnou obštinou, rajonem „Pančarevo“ (město Sofie, obvod Pančarevo, Bulharsko) (dále jen „město Sofie“) ohledně toho, že město Sofie odmítlo vydat dceři V. M. A. a její chotě rodný list.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Článek 2 Úmluvy o právech dítěte, přijaté Valným shromážděním Organizace spojených národů dne 20. listopadu 1989 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 1577, s. 3), stanoví:
 - „1. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, se zavazují respektovat a zabezpečit práva stanovená touto úmluvou každému dítěti nacházejícímu se pod jejich jurisdikcí bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů nebo zákonných zástupců.
 - 2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, učiní všechna potřebná opatření k tomu, aby dítě bylo chráněno před všemi formami diskriminace nebo trestání, které vyplývají z postavení,

činnosti, vyjádřených názorů nebo přesvědčení jeho rodičů, zákonných zástupců anebo členů rodiny.“

4 Článek 7 této úmluvy stanoví:

„1. Každé dítě je registrováno ihned po narození a má od narození právo na jméno, právo na státní příslušnost, a pokud to je možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči.

2. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují provádění těchto práv v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím a v souladu se svými závazky vyplývajícími z příslušných mezinárodněprávních dokumentů v této oblasti se zvláštním důrazem na to, aby dítě nezůstalo bez státní příslušnosti.“

Unijní právo

Smlouva o EU

5 Článek 4 odst. 2 SEU stanoví:

„Unie ctí rovnost členských států před Smlouvami a jejich národní identitu, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy. Respektuje základní funkce států, zejména ty, které souvisejí se zajištěním územní celistvosti, udržením veřejného pořádku a ochranou národní bezpečnosti. Zejména národní bezpečnost zůstává výhradní odpovědností každého členského státu.“

Smlouva o FEU

6 Článek 20 SFEU stanoví:

„1. Zavádí se občanství Unie. Každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie. Občanství Unie doplňuje občanství členského státu, nenahrazuje je.

2. Občané Unie mají práva a povinnosti stanovené Smlouvami. Mají mimo jiné:

a) právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států;

[...]

Tato práva se vykonávají za podmínek a v mezích stanovených Smlouvami a opatřeními přijatými na jejich základě.“

7 V článku 21 odst. 1 SFEU je uvedeno:

„Každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení.“

Listina

- 8 Článek 7 Listiny, nadepsaný „Respektování soukromého a rodinného života“, stanoví:
„Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace.“
- 9 Článek 9 Listiny, nadepsaný „Právo uzavřít manželství a právo založit rodinu“, stanoví:
„Právo uzavřít manželství a založit rodinu je zaručeno v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují výkon těchto práv.“
- 10 Článek 24 Listiny, nadepsaný „Práva dítěte“, zní takto:
„1. Děti mají právo na ochranu a péči nezbytnou pro jejich blaho. Mohou svobodně vyjadřovat své názory. V záležitostech, které se jich dotýkají, se k těmto názorům musí přihlížet s ohledem na jejich věk a vyspělost.
2. Při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte.
3. Každé dítě má právo udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu s jeho zájmy.“
- 11 V článku 45 Listiny, nadepsaném „Volný pohyb a pobyt“, je uvedeno:
„1. Každý občan Unie má právo volně se pohybovat a pobývat na území členských států.
2. Volný pohyb a pobyt může být v souladu se Smlouvami přiznán státním příslušníkům třetích zemí oprávněně pobývajícím na území členského státu.“

Směrnice 2004/38/ES

- 12 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46) v článku 2, nadepsaném „Definice“, stanoví:
„Pro účely této směrnice se rozumí:
1. ‚občanem Unie‘ osoba, která je státním příslušníkem některého členského státu;
2. ‚rodinným příslušníkem‘:
a) manžel nebo manželka;
b) partner, se kterým občan Unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, zachází-li právní řád hostitelského členského státu s registrovaným partnerstvím jako s manželstvím, v souladu s podmínkami stanovenými souvisejícími právními předpisy hostitelského členského státu;
c) potomci v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a takoví potomci manžela či manželky nebo partnera či partnerky stanovení v písmenu b);

d) předci v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami, a takoví předci manžela či manželky nebo partnera či partnerky stanovení v písmenu b);

3. ‚hostitelským členským státem‘ členský stát, do něhož se občan Unie stěhuje za účelem výkonu svého práva volného pohybu a pobytu.“

13 Článek 4 této směrnice, nadepsaný „Právo na opuštění území“, stanoví:

„1. Aniž jsou dotčeny předpisy o cestovních dokladech použitelné pro kontroly na státních hranicích, mají všichni občané Unie s platným průkazem totožnosti nebo cestovním pasem a jejich rodinní příslušníci, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a mají platný cestovní pas, právo opustit území členského státu a odebrat se do jiného členského státu.

[...]

3. Členské státy v souladu se svými právními předpisy vydávají a obnovují svým státním příslušníkům průkaz totožnosti nebo cestovní pas s uvedením jejich státní příslušnosti.

4. Cestovní pas je platný alespoň pro všechny členské státy a pro země, kterými musí jeho držitel po cestě mezi členskými státy projet. Neupravuje-li právo členského státu vydávání průkazů totožnosti, musí doba platnosti veškerých vydávaných nebo prodlužovaných cestovních pasů činit alespoň pět let.“

14 V článku 5 zmíněné směrnice, nadepsaném „Právo na vstup“, je uvedeno:

„1. Aniž jsou dotčeny předpisy o cestovních dokladech použitelné pro kontroly na státních hranicích, zaručí členské státy občanům Unie vstup na své území s platným průkazem totožnosti nebo cestovním pasem a rodinným příslušníkům, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, vstup na své území s platným cestovním pasem.

[...]

4. Nemá-li občan Unie nebo rodinný příslušník, který není státním příslušníkem žádného členského státu, potřebné cestovní doklady, případně nezbytná víza, poskytne mu dotýčný členský stát před jeho vrácením veškeré vhodné možnosti, aby potřebné doklady v přiměřené lhůtě získal nebo mu byly dodány, nebo aby doložil či jinak prokázal, že se na něj vztahuje právo volného pohybu a pobytu.

[...]“

Bulharské právo

15 Článek 25 odst. 1 Konstituciji na Republika Bulgarija (Ústava Bulharské republiky) (dále jen „bulharská Ústava“) zní:

„Bulharským státním příslušníkem je každý, kdo má alespoň jednoho rodiče bulharské státní příslušnosti nebo kdo se narodil na bulharském území, jestliže narozením nezískal jinou státní příslušnost. Bulharskou státní příslušnost lze nabýt i udělením.“

- 16 Podle článku 8 Zakona za balgarskoto graždanstvo (zákon o bulharské státní příslušnosti) ze dne 5. listopadu 1998 (DV č. 136 ze dne 18. listopadu 1998, s. 1) platí, že „bulharskou státní příslušnost nabývá narozením každý, kdo má alespoň jednoho rodiče bulharské státní příslušnosti“.
- 17 Semeen kodeks (zákoník o rodině) ze dne 12. června 2009 (DV č. 47 ze dne 23. června 2009, s. 19) v článku 60, nadepsaném „Rodičovství matky“, stanoví:
- „(1) Rodičovství matky je určeno porodem.
- (2) Matkou dítěte je žena, která jej porodila, a to i v případě asistované reprodukce.
- [...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 18 V. M. A. je bulharská státní příslušnice a K. D. K. je státní příslušnice Spojeného království. Posledně uvedená se narodila na Gibraltar, kde tyto dvě ženy v roce 2018 uzavřely manželství. Od roku 2015 pobývají ve Španělsku.
- 19 V prosinci 2019 se V. M. A. a K. D. K. narodila ve Španělsku dcera S. D. K. A., která s oběma svými rodiči ve Španělsku pobývá. V jejím rodném listě, který vydaly španělské orgány, je V. M. A. označena jako její „matka A“ a K. D. K. jako její „matka“.
- 20 Dne 29. ledna 2020 podala V. M. A. u města Sofie žádost, aby jí pro S. D. K. A. vydalo rodný list, který je mimo jiné nezbytný pro vydání bulharského průkazu totožnosti. Na podporu této žádosti předložila V. M. A. výpis z matriční knihy města Barcelona (Španělsko) týkající se rodného listu S. D. K. A., který byl přeložen do bulharštiny; překlad byl proveden soudním překladatelem a úředně ověřen.
- 21 Dopisem ze dne 7. února 2020 vyzvalo město Sofie V. M. A., aby ve lhůtě 7 dnů předložila důkazy o rodičovském vztahu k S. D. K. A. týkající se totožnosti biologické matky tohoto dítěte. V tomto ohledu uvedlo, že vzor rodného listu, který je uveden mezi vzorovými matričními tiskopisy používanými na vnitrostátní úrovni, obsahuje pouze jednu kolonku pro „matku“ a druhou kolonku pro „otce“, přičemž do každé kolonky lze zapsat jen jedno jméno.
- 22 V. M. A. městu Sofie dne 18. února 2020 odpověděla, že podle platných bulharských právních předpisů není povinna požadovanou informaci poskytnout.
- 23 Rozhodnutím ze dne 5. března 2020 tudíž město Sofie žádost V. M. A. o vydání rodného listu S. D. K. A. zamítlo. Toto zamítavé rozhodnutí odůvodnilo tak, že nemá k dispozici dostatek informací o totožnosti biologické matky dotyčného dítěte a že stav, kdy by byli v rodném listě uvedeni dva rodiče ženského pohlaví, by odporoval veřejnému pořádku Bulharské republiky, který nepovoluje uzavření manželství mezi dvěma osobami stejného pohlaví.
- 24 V. M. A. podala proti tomuto zamítavému rozhodnutí žalobu u předkládajícího soudu – Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii, Bulharsko).

- 25 Zmíněný soud uvádí, že podle čl. 25 odst. 1 bulharské Ústavy a článku 8 zákona o bulharské státní příslušnosti je S. D. K. A. bulharskou státní příslušnicí i přesto, že jí dosud bulharské orgány nevydaly rodný list. Pokud jí totiž tyto orgány rodný list odmítly vydat, neznamená to, že by jí byla odepřena bulharská státní příslušnost.
- 26 Uvedený soud má naproti tomu pochybnosti o tom, zda postup bulharských orgánů, které odmítly zaregistrovat narození bulharské státní příslušnice, k němuž došlo v jiném členském státě a které bylo osvědčeno rodným listem, v němž jsou uvedeny dvě matky a který vydaly příslušné orgány posledně uvedeného členského státu, neporušuje práva, která takové státní příslušnici přiznávají články 20 a 21 SFEU a články 7, 24 a 45 Listiny. Přístup bulharských orgánů, které odmítly rodný list vydat – přestože nemá žádný právní dopad na bulharskou státní příslušnost dotyčného dítěte, a tedy ani na jeho občanství Unie – by totiž mohl ztížit postup vydání bulharského průkazu totožnosti, a v důsledku toho tomuto dítěti bránit ve výkonu práva volného pohybu a v plném využívání jeho práv, která mu náležejí coby občanovi Unie.
- 27 Vzhledem k tomu, že je druhá matka S. D. K. A., K. D. K., státní příslušnicí Spojeného království, předkládající soud se kromě toho táže, zda jsou pro posouzení této otázky relevantní právní důsledky dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. 2020, L 29, s. 7, dále jen „dohoda o vystoupení“), a zejména skutečnost, že toto dítě již nemůže požívat statusu občana Unie na základě státní příslušnosti K. D. K.
- 28 Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii) se kromě toho táže, zda by povinnost uvést v rodném listě coby rodiče dotyčného dítěte dvě matky, která by byla bulharským orgánům v rámci vystavování tohoto rodného listu případně uložena, mohla ohrozit veřejný pořádek a národní identitu Bulharské republiky, pokud tento členský stát nestanovil, že v rodném listě tohoto dítěte lze uvést dva rodiče stejného pohlaví. Zmíněný soud v tomto ohledu podotýká, že ustanovení upravující rodičovství k dítěti mají v bulharské ústavní tradici, jakož i v bulharské právní nauce v oblasti rodinného a dědického práva s ohledem na aktuální stadium vývoje společnosti v Bulharsku zásadní význam, a to jak z ryze právního hlediska, tak z hlediska uznávaných hodnot.
- 29 Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii) má v této souvislosti za to, že je nezbytné nalézt rovnováhu mezi ústavní a národní identitou Bulharské republiky na jedné straně a zájmy dítěte, a zejména jeho právem na soukromý život a na volný pohyb, na straně druhé.
- 30 Uvedený soud si klade otázku, zda by bylo v projednávaném případě možné takové rovnováhy dosáhnout na základě uplatnění zásady proporcionality, a konkrétně zda by přiměřenou rovnováhu mezi těmito rozdílnými oprávněnými zájmy představovalo řešení, kdy by v kolonce „Matka“ bylo uvedeno jméno jedné ze dvou matek zapsaných v rodném listu vystaveném španělskými orgány, tedy buď biologická matka dítěte, nebo matka, která toto postavení získala jiným způsobem, například adopcí, a kolonka „Otec“ by zůstala nevyplněná. Předkládající soud poukazuje na to, že ačkoliv by takové řešení také mohlo způsobovat určité obtíže, a to kvůli případným rozdílům mezi rodným listem vystaveným bulharskými orgány a rodným listem vystaveným španělskými orgány, umožňovalo by, aby bulharské orgány rodný list vydaly, čímž by byly odstraněny anebo alespoň zmírněny případné překážky volného pohybu dotyčného dítěte. Uvedený soud si nicméně klade otázku, zda je zmíněné řešení slučitelné s právem tohoto dítěte na soukromý a rodinný život, které je zakotveno v článku 7 Listiny.

31 Kdyby Soudní dvůr dospěl k závěru, že unijní právo vyžaduje, aby byly v rodném listě vystaveném bulharskými orgány uvedeny obě matky dotyčného dítěte, předkládající soud se táže, jak má být tento požadavek proveden, pokud tento soud nemůže nahradit vzor rodného listu, který je uveden mezi vzorovými matričními tiskopisy používanými na vnitrostátní úrovni.

32 Za těchto podmínek se Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být články 20 a 21 SFEU, jakož i články 7, 24 a 45 [Listiny] vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby bulharské správní orgány, u kterých byla podána žádost o vydání rodného listu dokládajícího narození dítěte s bulharskou státní příslušností, k němuž došlo v jiném členském státě [Unie] a které bylo osvědčeno rodným listem vystaveným španělskými orgány, v němž jsou jako matky zapsány dvě osoby ženského pohlaví bez uvedení bližších údajů o tom, zda je některá z nich biologickou matkou tohoto dítěte, a pokud ano, která z nich, odmítly požadovaný rodný list vydat s odůvodněním, že žalobkyně odmítá sdělit, která z těchto osob je biologickou matkou dítěte?

2) Musí být čl. 4 odst. 2 SEU a článek 9 Listiny vykládány v tom smyslu, že respektování národní a ústavní identity členských států [Unie] znamená, že členské státy mají širokou posuzovací pravomoc, pokud jde o pravidla upravující určení rodičovství? Konkrétně:

Je třeba čl. 4 odst. 2 SEU vykládat v tom smyslu, že členským státům umožňuje požadovat informace o tom, kdo je biologickým rodičem dítěte?

Musí být čl. 4 odst. 2 SEU ve spojení s článkem 7 a čl. 24 odst. 2 Listiny vykládán v tom smyslu, že je nezbytné nalézt rovnováhu mezi národní a ústavní identitou členského státu na jedné straně a nejvlastnějším zájmem dítěte na straně druhé, a to s ohledem na skutečnost, že v současnosti neexistuje z hlediska uznávaných hodnot ani z právního hlediska shoda na tom, zda lze nechat zapsat do rodného listu jako rodiče osoby téhož pohlaví bez uvedení bližších údajů o tom, zda je některá z nich biologickým rodičem dítěte, a pokud ano, která z nich? V případě kladné odpovědi na tuto otázku, jak by bylo možné této rovnováhy konkrétně dosáhnout?

3) Jsou pro odpověď na první otázku relevantní právní důsledky [dohody o vystoupení], jelikož jedna matka, která je uvedena v rodném listě vydaném jiným členským státem, je státní příslušnicí Spojeného království a druhá matka je státní příslušnicí členského státu [Unie], a to zejména s ohledem na skutečnost, že rozhodnutí bulharských orgánů o nevydání rodného listu brání vydání průkazu totožnosti dotčeného dítěte členským státem [Unie], a může tak ztížit úplný výkon jeho práv, která požívá coby občan Unie?

4) V případě kladné odpovědi na první otázku: ukládá unijní právo, a zejména zásada efektivity, příslušným vnitrostátním orgánům, aby se odchýlily od vzoru rodného listu, [který je uveden mezi vzorovými matričními tiskopisy] používanými [na vnitrostátní úrovni]?”

Řízení před Soudním dvorem

33 Předkládající soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce žádá o projednání věci ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora. Předkládající soud zejména tvrdí, že v důsledku rozhodnutí bulharských orgánů nevydat S. D. K. A., která je bulharskou státní

příslušníci, rodný list vznikají tomuto dítěti závažné obtíže stran získání bulharského průkazu totožnosti, a tudíž i stran výkonu jeho práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, které je zaručeno v článku 21 SFEU.

- 34 Článek 105 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že k žádosti předkládajícího soudu nebo výjimečně i bez návrhu může předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.
- 35 Předseda Soudního dvora v projednávaném případě dne 19. října 2020 po vyslechnutí soudce zpravodaje a generální advokátky rozhodl, že žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení, která je uvedena v bodě 33 tohoto rozsudku, vyhoví. Toto rozhodnutí bylo odůvodněno tak, že S. D. K. A. je malé dítě, které v současné době nemá cestovní pas, ačkoliv pobývá v členském státě, jehož není státní příslušnicí. Vzhledem k tomu, že cílem položených otázek je určit, zda jsou bulharské orgány povinny vydat tomuto dítěti rodný list, a z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že tento rodný list je podle vnitrostátního práva k získání bulharského cestovního pasu nezbytný, může odpověď Soudního dvora poskytnutá bez zbytečného odkladu přispět k tomu, aby uvedené dítě získalo cestovní pas rychleji (v tomto smyslu viz usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 3. července 2015, Gogova, C-215/15, nezveřejněné, EU:C:2015:466, body 12 až 14).

K předběžným otázkám

- 36 Podstatou otázek předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda unijní právo ukládá členskému státu povinnost, aby pro účely získání průkazu totožnosti podle jeho právní úpravy vydal rodný list dítěti, které je státním příslušníkem tohoto členského státu a jehož narození v jiném členském státě je doloženo rodným listem, který vystavily orgány tohoto jiného členského státu v souladu se svým vnitrostátním právem a v němž jsou jako matky tohoto dítěte označeny státní příslušnice prvně uvedeného členského státu a její choť, přičemž není upřesněno, která z těchto dvou žen zmíněné dítě porodila. V případě kladné odpovědi se předkládající soud táže, zda unijní právo vyžaduje, aby v takovém rodném listě byly tyto dvě ženy uvedeny coby matky stejným způsobem jako v rodném listě vystaveném orgány členského státu, ve kterém se dítě narodilo.
- 37 Uvedený soud se rovněž táže, zda má na odpověď na tuto otázku nějaký vliv skutečnost, že druhá matka dotyčného dítěte je státní příslušnicí Spojeného království, které již není členským státem.
- 38 Předně je třeba připomenout, že vymezení podmínek pro nabývání a pozbývání státní příslušnosti spadá v souladu s mezinárodním právem do pravomoci členských států a v situacích, na které se uplatní unijní právo, musí dotyčná vnitrostátní pravidla toto právo respektovat (rozsudky ze dne 2. března 2010, Rottmann, C-135/08, EU:C:2010:104, body 39 a 41, jakož i ze dne 12. března 2019, Tjebbes a další, C-221/17, EU:C:2019:189, bod 30).
- 39 Podle závěrů předkládajícího soudu, který je v tomto ohledu jako jediný příslušný, získala S. D. K. A. podle čl. 25 odst. 1 bulharské Ústavy bulharskou státní příslušnost narozením.
- 40 Podle čl. 20 odst. 1 SFEU je občanem Unie každá osoba, která má státní příslušnost členského státu. Z toho vyplývá, že S. D. K. A. má podle tohoto ustanovení coby bulharská státní příslušnice status občana Unie.

- 41 Soudní dvůr v tomto ohledu opakovaně podotkl, že status občana Unie je předurčen k tomu být základním statusem státních příslušníků členských států [rozsudky ze dne 20. září 2001, Grzelczyk, C-184/99, EU:C:2001:458, bod 31, a ze dne 15. července 2021, A (Státem hrazená zdravotní péče), C-535/19, EU:C:2021:595, bod 41].
- 42 Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, státní příslušník členského státu, který využil jakožto občan Unie práva volného pohybu a pobytu v jiném členském státě, než je členský stát jeho původu, se může dovolávat práv spojených s tímto postavením, zejména práv zakotvených v čl. 21 odst. 1 SFEU, a to případně i ve vztahu k členskému státu svého původu (rozsudek ze dne 5. června 2018, Coman a další, C-673/16, EU:C:2018:385, bod 31 a citovaná judikatura). Tohoto ustanovení a ustanovení přijatých k jeho provedení se mohou dovolávat i občané Unie narození v hostitelském členském státě svých rodičů, kteří práva na volný pohyb nikdy nevyužili (rozsudek ze dne 2. října 2019, Bajratari, C-93/18, EU:C:2019:809, bod 26 a citovaná judikatura).
- 43 Podle čl. 21 odst. 1 SFEU má každý občan Unie právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení. S cílem umožnit svým státním příslušníkům výkon tohoto práva čl. 4 odst. 3 směrnice 2004/38 členským státům ukládá, aby v souladu se svými právními předpisy vydávaly svým státním příslušníkům průkaz totožnosti nebo cestovní pas s uvedením jejich státní příslušnosti.
- 44 Vzhledem k tomu, že je S. D. K. A. bulharskou státní příslušnicí, bulharské orgány jsou tedy povinny vydat jí průkaz totožnosti nebo cestovní pas s uvedením její státní příslušnosti, jakož i jejího příjmení, jak vyplývá z rodného listu vystaveného španělskými orgány; Soudní dvůr již přitom měl příležitost konstatovat, že článek 21 SFEU brání tomu, aby orgány členského státu odmítly na základě svého vnitrostátního práva uznat příjmení dítěte tak, jak bylo určeno a zapsáno v jiném členském státě, v němž se toto dítě narodilo a v němž od té doby pobývá (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. října 2008, Grunkin a Paul, C-353/06, EU:C:2008:559, bod 39).
- 45 Je třeba ještě uvést, že čl. 4 odst. 3 směrnice 2004/38 bulharským orgánům ukládá, aby S. D. K. A. vydaly průkaz totožnosti nebo cestovní pas nezávisle na vystavení nového rodného listu tohoto dítěte. Pokud tedy bulharské právo vyžaduje, aby byl před vydáním bulharského průkazu totožnosti nebo cestovního pasu vystaven bulharský rodný list, nemůže tento členský stát rozhodnutí o nevydání průkazu totožnosti nebo cestovního pasu S. D. K. A. opírat o své vnitrostátní právo.
- 46 Takový doklad, ať už sám o sobě, nebo ve spojení s dalšími doklady, případně s dokladem, který vydal hostitelský členský stát dotyčného dítěte, musí dítěti, které se nachází v takové situaci, jako je situace S. D. K. A., umožnit výkon práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, které je zaručeno v čl. 21 odst. 1 SFEU, s každou z jeho dvou matek, jejichž postavení coby rodičů tohoto dítěte osvědčil jejich hostitelský členský stát v době jejich pobytu v souladu se směrnicí 2004/38.
- 47 Je třeba připomenout, že práva přiznaná státním příslušníkům členských států v čl. 21 odst. 1 SFEU zahrnují právo vést běžný rodinný život, za přítomnosti jejich rodinných příslušníků, jak v hostitelském členském státě, tak v členském státě, jehož mají státní příslušnost, po návratu na jeho území (rozsudek ze dne 5. června 2018, Coman a další, C-673/16, EU:C:2018:385, bod 32 a citovaná judikatura).

- 48 Je nesporné, že ve věci v původním řízení španělské orgány v souladu s právními předpisy konstatovaly, že V. M. A. a K. D. K. mají vůči S. D. K. A. biologický či právní rodičovský vztah, a tuto skutečnost osvědčily rodným listem, jež dítěti dvou prvně uvedených osob vydaly. Všechny členské státy tudíž musí podle článku 21 SFEU a směrnice 2004/38 přiznat V. M. A. a K. D. K. coby rodičům nezletilého občana Unie, o kterého skutečně pečují, právo toto dítě při výkonu jeho práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států doprovázet (obdobně viz rozsudek ze dne 13. září 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, body 50 až 52 a citovaná judikatura).
- 49 Bulharské orgány jsou tedy stejně jako orgány všech ostatních členských států povinny tento rodičovský vztah uznávat, a S. D. K. A. tak – vzhledem k tomu, že podle předkládajícího soudu nabyla bulharskou státní příslušnost – umožnit, aby s každým ze svých dvou rodičů bez omezení využívala svého práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, které je zaručeno v čl. 21 odst. 1 SFEU.
- 50 Kromě toho je třeba uvést, že má-li být S. D. K. A. skutečně umožněn výkon práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s každým z jejích dvou rodičů, je nezbytné, aby V. M. A. a K. D. K. měly k dispozici doklad, v němž budou uvedeny jako osoby oprávněné s tímto dítětem cestovat. Nejlepší předpoklady pro vystavení takového dokladu, jímž může být rodný list, mají v projednávaném případě orgány hostitelského členského státu. Ostatní členské státy jsou povinny tento doklad uznávat.
- 51 Je pravda – jak uvedl předkládající soud – že podle článku 9 Listiny je právo uzavřít manželství a založit rodinu zaručeno v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují výkon těchto práv.
- 52 V tomto ohledu je třeba uvést, že osobní stav jednotlivců, do jehož rámce spadají normy týkající se manželství a rodičovství, je za současného stavu unijního práva záležitostí spadající do pravomoci členských států a unijní právo do této pravomoci nezasahuje. Členské státy se tak mohou rozhodnout, zda ve vnitrostátním právu upraví možnost uzavření manželství mezi osobami stejného pohlaví, jakož i možnost, aby se tyto osoby staly rodiči. Při výkonu této pravomoci však musí všechny členské státy dodržovat unijní právo, a zvláště ustanovení Smlouvy o FEU týkající se svobody pohybu a pobytu na území členských států, která je přiznána každému občanovi Unie, a za tímto účelem uznávat osobní stav jednotlivců konstatovaný v jiném členském státě v souladu s jeho právem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. června 2018, Coman a další, C-673/16, EU:C:2018:385, body 36 až 38 a citovaná judikatura).
- 53 V této souvislosti se předkládající soud Soudního dvora táže, zda by rozhodnutí bulharských orgánů o nevydání rodného listu S. D. K. A., a tedy i průkazu totožnosti nebo cestovního pasu tohoto dítěte, mohlo být odůvodněno na základě čl. 4 odst. 2 SEU. Předkládající soud zejména uvádí, že případná povinnost těchto orgánů vystavit rodný list, ve kterém by jakožto rodiče zmíněného dítěte byly uvedeny dvě osoby ženského pohlaví, by mohla narušit veřejný pořádek i národní identitu Bulharské republiky, jelikož bulharská Ústava a bulharské rodinné právo nepočítají s tím, že by se rodiči mohly stát dvě osoby stejného pohlaví.
- 54 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v souladu s čl. 4 odst. 2 SEU Unie ctí národní identitu svých členských států, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech.
- 55 Soudní dvůr dále opakovaně rozhodl, že pojem „veřejný pořádek“, pokud má odůvodnit odchylku od základní svobody, musí být chápán restriktivně, takže jeho dosah nemůže být určován jednostranně každým členským státem bez kontroly ze strany orgánů Unie. Z toho vyplývá, že

veřejného pořádku je možné se dovolávat jen v případě skutečné a dostatečně závažné hrozby, kterou je dotčen základní společenský zájem (rozsudek ze dne 5. června 2018, Coman a další, C-673/16, EU:C:2018:385, bod 44, jakož i citovaná judikatura).

- 56 Jak přitom v podstatě uvedla generální advokátka v bodech 150 a 151 svého stanoviska, povinnost členského státu vydat dítěti – které je státním příslušníkem tohoto členského státu a narodilo se v jiném členském státě a v jehož rodném listě, který vydaly orgány tohoto jiného členského státu, jsou coby jeho rodiče označeny dvě osoby stejného pohlaví – průkaz totožnosti nebo cestovní pas a jeho povinnost uznat, že obě tyto osoby mají vůči tomuto dítěti v rámci výkonu jeho práv na základě článku 21 SFEU a souvisejících sekundárních právních aktů rodičovský vztah, nenarušuje národní identitu ani neohrožuje veřejný pořádek tohoto členského státu.
- 57 Taková povinnost totiž neznamená, že by členský stát, jehož je dotyčné dítě státním příslušníkem, musel ve svém vnitrostátním právu upravit, že rodiči mohou být osoby stejného pohlaví, nebo že by musel uznat, že osoby, které jsou jako rodiče tohoto dítěte uvedeny v rodném listě vystaveném orgány hostitelského členského státu, mají vůči tomuto dítěti rodičovský vztah za jiným účelem, než je výkon práv, která uvedenému dítěti plynou z unijního práva (obdobně viz rozsudek ze dne 5. června 2018, Coman a další, C-673/16, EU:C:2018:385, body 45 a 46).
- 58 Je třeba dodat, že vnitrostátní opatření, které je způsobilé bránit volnému pohybu osob, může být odůvodněné jen tehdy, je-li v souladu se základními právy zaručenými Listinou, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje (rozsudek ze dne 5. června 2018, Coman a další, C-673/16, EU:C:2018:385, bod 47).
- 59 V situaci, která je předmětem sporu v původním řízení, je klíčové právo na respektování soukromého a rodinného života, které je zaručeno v článku 7 Listiny, jakož i práva dítěte, která jsou zaručena v jejím článku 24, a to zejména právo na zohlednění nejvlastnějšího zájmu dítěte jakožto prvořadého hlediska při všech činnostech týkajících se dětí a právo udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči.
- 60 Jak v tomto ohledu plyne z vysvětlení k Listině základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17), v souladu s čl. 52 odst. 3 Listiny mají práva zaručená jejím článkem 7 stejný smysl a stejný rozsah jako práva zaručená článkem 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950.
- 61 Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva přitom vyplývá, že existence „rodinného života“ je skutkovou otázkou odvislou od reálné podoby blízkých osobních vztahů a že základním aspektem rodinného života je možnost rodiče a jeho dítěte být spolu (ESLP, 12. července 2001, K. a T. v. Finsko, CE:ECHR:2001:0712JUD002570294, body 150 a 151). Jak kromě toho konstatoval Soudní dvůr, z této judikatury vyplývá, že na vztah, který udržuje pár tvořený osobami stejného pohlaví, se může vztahovat pojem „soukromý život“ i pojem „rodinný život“, a to ze stejného titulu jako v případě páru tvořeného osobami opačného pohlaví, který je ve stejné situaci (viz rozsudek ze dne 5. června 2018, Coman a další, C-673/16, EU:C:2018:385, bod 50, jakož i citovaná judikatura).
- 62 Jak tedy uvedla generální advokátka v bodě 153 svého stanoviska, vztah dotyčného dítěte s každou ze dvou osob, s nimiž v hostitelském členském státě vede skutečný rodinný život a které jsou jako jeho rodiče uvedeny v rodném listu vystaveném orgány tohoto státu, je chráněn článkem 7 Listiny.

- 63 Jak kromě toho bylo připomenuto v bodě 59 tohoto rozsudku, právo na respektování rodinného života, jak je zakotveno v článku 7 Listiny, musí být vykládáno ve spojení s povinností zohlednit nejvlastnější zájem dítěte uznaný v čl. 24 odst. 2 Listiny. Vzhledem k tomu, že prostřednictvím článku 24 Listiny – jak je připomenuto ve vysvětleních k Listině základních práv – jsou do unijního práva včleněna hlavní práva dítěte zakotvená v Úmluvě o právech dítěte, kterou ratifikovaly všechny členské státy, při výkladu tohoto článku je třeba náležitě zohlednit i ustanovení této úmluvy [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. února 2008, *Dynamic Medien*, C-244/06, EU:C:2008:85, bod 39, a ze dne 11. března 2021, *État belge (Navrácení rodiče nezletilého)*, C-112/20, EU:C:2021:197, bod 37].
- 64 Článek 2 této úmluvy konkrétně upravuje zásadu zákazu diskriminace dítěte, která vyžaduje, aby práva stanovená touto úmluvou – mezi něž patří i právo na registraci ihned po narození, právo na jméno a právo na státní příslušnost, která jsou zakotvena v článku 7 této úmluvy – byla tomuto dítěti zabezpečena bez jakékoliv diskriminace, a to i diskriminace na základě sexuální orientace jeho rodičů.
- 65 Postup, na jehož základě by bylo toto dítě v rámci výkonu svého práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států připraveno o vazbu na jednoho ze svých rodičů, nebo na jehož základě by mu byl výkon tohoto práva fakticky znemožněn nebo nadměrně ztížen proto, že jeho rodiče jsou téhož pohlaví, by za těchto podmínek základním právům, která jsou zaručena v článcích 7 a 24 Listiny, odporoval.
- 66 Nakonec je třeba uvést, že okolnost, že jedním z rodičů dotyčného dítěte je státní příslušnice Spojeného království, které již není členským státem, je v tomto ohledu irelevantní.
- 67 Kdyby se po provedení příslušného ověření ukázalo, že S. D. K. A. bulharskou státní příslušnost nemá, je třeba připomenout, že bez ohledu na státní příslušnost K. D. K. a S. D. K. A. a na to, zda samy mají postavení občanů Unie, platí, že všechny členské státy musí K. D. K. považovat za manželku V. M. A. a S. D. K. A. za jejího potomka v přímé linii ve smyslu čl. 2 bodu 2 písm. a) a c) směrnice 2004/38, a tedy za její rodinné příslušníky (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. června 2018, *Coman a další*, C-673/16, EU:C:2018:385, body 36 a 51).
- 68 Nezletilé dítě, u něhož nebylo prokázáno, že má postavení občana Unie, a v jehož rodném listě vydaném příslušnými orgány členského státu jsou jako jeho rodiče označeny dvě osoby stejného pohlaví, z nichž jedna je občankou Unie, totiž musí všechny členské státy považovat pro účely výkonu práv priznaných čl. 21 odst. 1 SFEU a souvisejícími sekundárními právními akty za potomka této občanky Unie v přímé linii ve smyslu směrnice 2004/38.
- 69 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položené otázky odpovědět tak, že čl. 4 odst. 2 SEU, články 20 a 21 SFEU, jakož i články 7, 24 a 45 Listiny, ve spojení s čl. 4 odst. 3 směrnice 2004/38, musí být vykládány v tom smyslu, že v případě nezletilého dítěte, které je občanem Unie a v jehož rodném listě vydaném příslušnými orgány hostitelského členského státu jsou jako jeho rodiče označeny dvě osoby stejného pohlaví, je členský stát, jehož je toto dítě státním příslušníkem, povinen vydat tomuto dítěti průkaz totožnosti nebo cestovní pas, přičemž nemůže požadovat, aby jeho vnitrostátní orgány předtím vystavily rodný list, a dále je povinen – stejně jako všechny ostatní členské státy – uznat doklad z hostitelského členského státu, který uvedenému dítěti umožňuje výkon práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s každou z těchto dvou osob.

K nákladům řízení

- 70 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 4 odst. 2 SEU, články 20 a 21 SFEU, jakož i články 7, 24 a 45 Listiny základních práv Evropské unie, ve spojení s čl. 4 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, musí být vykládány v tom smyslu, že v případě nezletilého dítěte, které je občanem Unie a v jehož rodném listě vydaném příslušnými orgány hostitelského členského státu jsou jako jeho rodiče označeny dvě osoby stejného pohlaví, je členský stát, jehož je toto dítě státním příslušníkem, povinen vydat tomuto dítěti průkaz totožnosti nebo cestovní pas, přičemž nemůže požadovat, aby jeho vnitrostátní orgány předtím vystavily rodný list, a dále je povinen – stejně jako všechny ostatní členské státy – uznat doklad z hostitelského členského státu, který uvedenému dítěti umožňuje výkon práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s každou z těchto dvou osob.

Podpisy.